

KESKKONNAAMET

Madi Nõmm
Riigimetsa Majandamise Keskus
madi.nommm@rmk.ee

Teie 26.02.2026 nr 3-2.1/2025

Meie 15.04.2026 nr 6-2/26/7244

**Seisukoht Seljamäe maaparandusehitise
hoiutööde kava ja uue metsatee ehitusprojekti
koostamise kohta**

Austatud Madi Nõmm

Teavitasiite¹, et kavandate Lääne-Viru maakonnas Väike-Maarja vallas Koluvere ja Piibe külades asuva Seljamäe maaparandusehitise hoiutööde kava ja uue metsatee ehitusprojekti koostamist ning soovite Keskkonnaameti seisukohta kavandatavatele töödele. Hoiutööde käigus uuendatakse metsatee, truubid, kuivendus- ja teekraavid ning nende eesvoolud. Kirja lisana esitasite lähteülesande asendiplaani.

Kavandatava tegevuse ala (arvestades asendiplaanil näidatud objekti ringpiiri ja teede asukohtasid) kaitsealale, hoiualale, püsielupaika ega kaitstava looduse üksikobjekti kaitsevööndisse ei jää², küll aga jäävad tegevuse lähiümbrusesse mitmed kaitstavad loodusobjektid. Keskkonnaamet on tutvunud esitatud asendiplaaniga ning esitab järgnevalt ettepanekud hoiutööde kava koostamiseks.

1. Kuivenduse mõjualast

Uuringud on hinnanud kuivenduse mõju ulatust erinevalt. Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi koostatud uuringus³ „Soode ökoloogilise funktsionaalsuse tagamiseks vajalike puhvertsoonide määramine pikaajaliste häiringute leviku piiritlemiseks või leevendamiseks“ jõutakse järelduseni, et kuivenduse mõju rabades kõigi vaadeldud näitajate osas ulatub 100 m kaugusele ja enamike näitajate (taimestik, loomastik, turba mineraliseerumine, kasvuhoonenaaside eraldumine) osas 200 m kaugusele. Eelnevalt nimetatud uurimustöö tulemusena avaldub kuivenduse mõju siirdesoo taimkattes (eriti puurindes) selgemini ja kaugemale (kraavist kuni 400 m) kui rabades (kuni 300 m). Kaugmõju tugevus sõltub soola naabruses toimuva kuivendava tegevuse kaugusest, ulatusest ja tugevusest (kas on tegu kuivendussüsteemi rajamise, rekonstrueerimise või hooldamisega) ning piirkonna hüdrogeoloogilistest iseärasustest.

¹ Kiri on registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 31.03.2026 nr 7-9/26/6289 all.

² Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) andmetel.

³ Kull jt., 2013; 2016. <https://ainkull.wixsite.com/sood/aruanne>.

Juhis maaparanduse keskkonna- ja elustikumõjude leevendamiseks⁴ toob välja, et **ka kuivendussüsteemi korrastamisega kaasneb negatiivne keskkonnamõju**. Korrastustööd võivad mõjutada maaparandussüsteemidega külgnevate märgalade veerežiimi ja elustikku. Seega tuleb kraavivõrguga külgnevate ja märgaladest sõltuvate kaitseväärtuste hoidmiseks jätta külgneva märgala ümber puhverala, mille laius tuleb alapõhiselt täpsustada, sest kraavi mõju ulatus oleneb reljeefi ja mullaomadustest.

2. Seljamäe hoiu- ja loodusala

Asendiplaanil näidatud objekti ringpiirist u 100 m kaugusele⁵ jääb Seljamäe hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisas nimetatud elupaigatüüpide - huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), vanade loodusmetsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), ooside ja moreenkuhjatiste okasmetsade (sürjametsad) (9060) ning soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080) kaitse. Hoiuala kattub Seljamäe loodusalaga, kus I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhtatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Lähimad elupaigad töömaale on okasmetsad oosidel ja moreenikuhtatistel (sürjametsad, 9060) ja vanad laialehised metsad (9020), mis on nii loodusala kui ka hoiuala kaitse-eesmärkideks. Seljamäe loodusala kaitsekorralduskava⁶ järgi on kaitse eesmärgiks elupaigatüübi vanad loodusmetsad elupaigatüübi säilitamine 7,7 ha-l ja elupaigatüübi seisundi parendamine 13 ha-l. Tegemist on väärtusliku metsaelupaigaga, mille üleriigiline seisund on vastavalt Loodusdirektiivi artikli 17 aruandele (2019–2024) hinnatud puudulikuks. Kuigi elupaigatüübi seisund on võrreldes varasema hindamisperioodiga paranenud, loetakse see jätkuvalt puudulikuks. **Olemasoleva kraavituse säilitamise ja rekonstrueerimise korral jätkub alal kuivendus, mille tulemusel võib mõjuala ulatus suurened. Tuleb hinnata maaparandussüsteemi mõju elupaigatüübile.**

Elupaigatüübi okasmetsad oosidel ja moreeni kuhjatistel kaitse eesmärgiks on elupaigatüübi säilitamine 23,8 ha-l ning elupaigatüübi seisundi parendamine 0,9 ha-l. Seda elupaigatüüpi kahjustab enim raie, kuivendus eeldatavalt olulist mõju ei avalda.

3. Lindudest tulenevad piirangud

Kavandatavast tegevusest vahetult teisele poole Tartu-Jõgeva-Aravete teed jäävad III kaitsekategooria kaitsealuste liikide võõt-põõsalind⁷ (*Curruca nisoria*) ja punaselg-õgija⁸ (*Lanius collurio*) leiukohad ning II kaitsekategooria liigi metsise⁹ (*Tetrao urogallus*) leiukoht. Piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub isendi kaitse¹⁰.

Kavandatava tegevuse alast ca 400 m kaugusele jääb I kaitsekategooria liigi väike-konnakotkas (*Clanga pomarina*) püsielupaik¹¹. Väike-konnakotka püsielupaik on loodud liigi edukaks

⁴ <https://keskkonnaportaal.ee/et/maaparandussusteemide-negatiivsete-mojude-leevendus-ja-kompensatsioonimeetmete-rakendamise-juhis>

⁵ Lähimas punktis.

⁶ „Seljamäe loodusala (Seljamäe hoiuala, Edru väike-konnakotka püsielupaiga) kaitsekorralduskava“ KINNITATUD Keskkonnaameti 27.09.2023 korraldusega nr 1-3/23/565.

⁷ EELIS kood KLO9135687.

⁸ EELIS kood KLO9135822.

⁹ EELIS kood KLO9134126.

¹⁰ Looduskaitseseadus (LKS) § 48 lg 4.

¹¹ Edru väike-konnakotka püsielupaik, EELIS kood KLO3000058.

pesitsemiseks, sealhulgas välistamaks häiringud kaitsealuse liigi pesa ümbruses. Väike-konnakotka kodupiirkonnaks võib üldistatult pidada 2 km raadiusega ringikujulist ala ümber pesa, just selles raadiuses toimub suurem osa kotkaste igapäevategevusest. Suurimaks liigi soodsat seisundit mõjutavaks ohuteguriks on pesapaikade hävimine, pesitsusaegne häirimine ja toitumisalade kvaliteedi langus. Väike-konnakotka kaitse tegevuskava¹² alusel on tegemist pesitsusperioodil häiringute suhtes eriti tundliku liigiga, mistõttu võivad pesale lähemal kui 300 m toimuvad raied/ehitustööd isendi pesitsust negatiivselt mõjutada. Registris olev pesa ulatub kavandatavate tööde alast küll kaugemale kui 300 m, kuid sellele vaatamata ei saa olla kindel, et kaitse all olev liik ei tee pesa tööalale lähemale või elupaigast hoopis väljapoole.

Palume arvestada, et kaitsealuse loomaliigi isendi püüdmine ja tahtlik häirimine paljunemise, poegade kasvatamise, talvitumise ning rände ajal on keelatud¹³. Samuti on keelatud looduslikult esinevate lindude pesade ja munade tahtlik hävitamine ja kahjustamine või pesade kõrvaldamine ja tahtlik häirimine, eriti pesitsemise ja poegade üleskasvatamise ajal¹⁴.

Tööde planeerimisel tuleb arvestada kõikide mõjualasse jäävate kaitsealuste linnuliikide häirimistundlike perioodidega. Lisaks tuleb arvestada, et mürarikaste tööde (raied, masinatega liikumised) teostamine pole lubatud lindude peamisel pesitsusperioodil, milleks on ajavahemik 15.04-15.07. Palume projektis välja tuua kõikide tööde alale ja võimalikku mõjualasse jäävate kaitsealuste linnuliikide (liikide kaupa eraldi) esinemine ja meetmed nende kaitseks.

4. Põltsamaa jõgi

Seljamäe maaparandussüsteemi eesvoolu veed suubuvad Põltsamaa jõkke¹⁵. Põltsamaa jões on II kategooria kaitsealuse liigi paksukojalise jõekarbi (*Unio crassus*) leiukohad. Paksukojaline jõekarp eelistab elupaigana liivase või kruusase põhjaga nõrgalt aluselise või neutraalse veega keskmise- või kiirevoolulisi veekogusid. Jõekarp toitub vees hõljuvaid pisiosasid sifooniga kurnates ja välja sorteerides. Elusa looma koja eesots ja lihaseline jalg on tavaliselt põhjasettes peidus, sisse- ja väljavoolusifoonidega tagaotsa uhub aga vesi. Eestis ohustavad jõekarpi vähem veereostus, rohkem aga veepuudus kuivadel aastatel, kaevetööd ja paisutamine. Noori karpe ohustavad ka pehme sette kogunemine jõepõhja ja vaheperemeheks sobivate kalade puudumine.

Eesvoolu suubumise asukohas on Põltsamaa jõgi vastavalt keskkonnaministri 15.06.2004 määrusele nr 73 „Lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“¹⁶ kaitstav lõheliste kudemis- ja elupaik¹⁷. Jõeforellid on tundlikumad veekoguga seotud tegevuste suhtes enne sügistalvist kudeperioodi, talvel marja arenedes ning kevadel vastsete koorumise järgselt.

Kavandatavate töödega võib kaasneda setete Põltsamaa jõkke kandumise oht, seetõttu on tööde teostamiseks sobivaim suvine madalveeperiood (juuni-august). Valingvihmade korral tuleb setteid tekitavad tööd peatada ja oodata veetaseme langust. Vajadusel tuleb setete jõkke kandumise ennetamiseks kasutada geotekstiilist ekraane vältimaks häiringuid vee-elustikule.

¹² https://keskkonnaamet.ee/sites/default/files/documents/2021-05/vaike-konnakotka_tk.pdf

¹³ LKS § 55 lg 6.

¹⁴ LKS § 55 lg 6¹.

¹⁵ EELIS kood VEE1030000.

¹⁶ Väike-Maarja–Mõisamaa maantee sillast Pudruaru kraavini.

¹⁷ EELIS kood KLO3002565.

5. Vääriselupaik

Vääriselupaik nr 213350 (tüüp: märgalade kuusikud ja kuusesegametsad) jääb objekti ringpiirist väljaspoole, kuid maaparandussüsteemi eesvoolu äärde. Kuivendus juba on vääriselupaigale olemasolev (nõrk) mõjutegur. Keskkonnaministri 04.01.2007 nr 2 "Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused" § 26¹ lg 1 sätestab, et riigimetsas korraldab riigimetsa majandaja vääriselupaiga kaitset Eesti looduse infosüsteemis (EELIS) esitatud suuniste kohaselt. EELIS-es on vääriselupaiga majandamise infos välja toodud: mitte kuivendada, mitte raiuda, puhvertsoon, surnud ja lamapuitu mitte eemaldada. **Kuivenduse mõju vääriselupaigas ei tohi suurened.**

6. Keskkonnamõju hindamise vajalikkusest

Arvestades, et kavandatava tegevuse lähialale jääb mitmeid kaitstavaid loodusobjekte, tuleb tegevusloa andjal tegevusloa¹⁸ andmise menetluse käigus hinnata, kas kavandatav tegevus võib nendele objektidele sh Natura 2000 võrgustiku alale mõju avaldada. **Kui puudub selge veendumus, et oluline ebasoodne mõju on välistatud, tuleb tegevusloa andjal anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, selgitamaks välja tegevuse mõju ulatus ja olulisus¹⁹.**

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Helen Manguse

juhataja

keskkonnakorralduse büroo

Merike Pärtma 5906 5684 (keskkonnakorraldus)

merike.partma@keskkonnaamet.ee

Stella-Maria Link 5196 8480 (loodushoid, taimed)

stella-maria.link@keskkonnaamet.ee

Krista Pukk 5699 5021 (looduskasutus)

krista.pukk@keskkonnaamet.ee

Liilia Tamm 5692 8735 (mets)

liilia.tamm@keskkonnaamet.ee

Elo Rospel 5341 9205 (vee-elustik)

elo.rospel@keskkonnaamet.ee

¹⁸ Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 7.

¹⁹ KeHJS § 11 lg 2³ ja 4. Valdkonnad, mille puhul tuleb koostada eelhinnang on toodud keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 2 ning tegevusvaldkondade täpsustatud loetelu on välja toodud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“. Eelnimetatud määruse § 15 p 8 kohaselt tuleb keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang anda sellise tegevuse puhul, mis ei ole otseselt seotud ala kaitsekorraldusega või ei ole selleks otseselt vajalik, kuid mis võib üksi või koostoimes muu tegevusega eeldatavalt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala või kaitstavat loodusobjekti.